

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

اشتغال جوانان فرصتی برای تحول اقتصاد مصر

(بر اساس سخنان آقای لیپتون؛ معاون اول رییس صندوق بین‌المللی پول در مه ۲۰۱۸)

معاون اول رییس صندوق بین‌المللی پول طی سخنرانی در روزهای اخیر خبر از چشم‌انداز مثبتی برای اقتصاد مصر داده است. این کشور که در سال ۲۰۱۶ از رشد پایین اقتصادی، افزایش تورم، افت سرمایه‌گذاری و رشد بدهی‌های دولت رنج می‌برد، سرانجام با کمک‌های صندوق بین‌المللی پول و اعمال اصلاحاتی توانست محیط کسب و کار خود را تقویت کند. به گفته آقای لیپتون اکنون زمان آن رسیده است که اقتصاد این کشور بر اشتغال متمرکز شود. اگر اقتصاد مصر بتواند پتانسیل نیروی کار جوان این کشور را از طریق رساندن ارقام مربوط به بیکاری و نرخ مشارکت جوانان به سطوح اقتصادهای نوظهور بهبود دهد، رشد اقتصادی در محدوده رشد سالانه ۶ تا ۸ درصد قرار خواهد گرفت که باعث تحول این کشور خواهد شد. در ادامه به گزیده‌ای از سخنان آقای لیپتون در مه ۲۰۱۸ اشاره خواهد شد.

با توجه به رشد تجارت و سرمایه گذاری، اقتصاد جهانی در مسیر بهبود قرار دارد و کشورهای جهان از این اتفاقات منتفع خواهند شد. بر اساس چشم انداز اقتصادی جدید، رشد جهان برای سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ معادل ۳٫۹ درصد پیش بینی شده است. محیط مساعد خارجی پنجره خوبی از فرصت را برای کشورهای جهان برای انجام اصلاحات اقتصادی لازم باز می کند اگرچه ممکن است باز بودن آن برای مدت طولانی ادامه نداشته باشد.

چشم انداز میان مدت، نااطمینان تر است و انتظار می رود که نرخ های بهره بالاتر رفته و شرایط مالی جهان محدودتر شود ضمن اینکه عدم قطعیت در رابطه با نظام تجاری جهان هم وجود دارد که به معنی احتمال بروز شرایط نامطلوب است.

به عبارت دیگر اکنون زمان مناسبی برای کشور مصر برای تمرکز بیشتر به رشد و خلق اشتغال است. در سال ۲۰۱۶ اقتصاد مصر از رشد پایین اقتصادی، افزایش تورم، افت سرمایه گذاری و رشد بدهی های دولت رنج می برد. در واقع اقتصاد مصر در معرض ریسک عدم ثبات قرار داشت. بدنبال اجرای برنامه اصلاحات که با کمک مالی صندوق بین المللی پول انجام شد، دولت مصر، بازار نرخ ارز را آزاد کرد و سیاست های پولی محکم و سختی به همراه برنامه سه ساله انقباض مالی از جمله اصلاح یارانه ها را اجرا کرد. تصمیمات مهمی هم در زمینه تقویت محیط کسب و کار و بهبود مدیریت تامین مالی دولت اتخاذ نمود.

صادرات و توریسم این کشور رونق گرفت و کسری حساب جاری کاهش یافت. سطح اعتماد و اطمینان بهبود یافت و سرمایه گذاری رشد کرد. انتظار می رود در سال ۲۰۱۸ رشد اقتصادی مصر به ۵٫۲ درصد و نرخ تورم آن به ۱۱ درصد برسد. شواهد روشنی در مورد کنترل سیاست پولی توسط بانک مرکزی مصر در رابطه با تاثیرات کاهش ارزش پول ملی، افزایش قیمت سوخت و نرخ مالیات بر ارزش افزوده، وجود دارد.

اصلاح یارانه ها باعث شد تا منابع مالی لازم برای پشتیبانی از گروه های هدف اجتماعی فراهم شود و قیمت های سوخت به سمت قیمت های واقعی هدایت شوند. همچنین کاهش یارانه باعث تخصیص بهینه تر منابع در اقتصاد خواهد شد که مهمترین عنصر در آشکارسازی پتانسیل رشد اقتصادی مصر است.

تجارب سایر کشورها نشان می دهد که حفظ تلاش ها برای دستیابی به ثبات، آسان نیست مگر اینکه همچنان بر تولید رشد تاکید شود و منافع آن توسط کلیه شهروندان، درک شود. در بسیاری از کشورها، ثبات بدون انجام اصلاحات عمیق، به فرسودگی، خوشنودی از خود و مخالفت با منافع عمومی منتهی می شود که در نهایت منتهی به رشد را به تحلیل می برد. انجام اصلاحات به مثابه دوچرخه در حال حرکتی است که به محض توقف در پدال زدن، حرکت آن کند شده و تلو تلو خواهد خورد.

دلایلی مهمی برای پیگیری انجام اصلاحات در مصر وجود دارد. تامین مالی بخش عمومی در وضعیت مستحکمی قرار گرفته ولی همچنان بدهی این بخش بالاست. تلاش بیشتری برای تحکیم بیشتر و ایجاد فضایی برای هزینه کردن در زمینه های کلیدی مانند سلامت و آموزش مورد نیاز است. تاخیر در پیگیری اصلاحات در رابطه با یارانه های انرژی ممکن است دوباره بودجه را با ریسک ناشی از افزایش بیشتر بهای جهانی نفت مواجه کند.

مصر نمی تواند در رابطه با موضوع اشتغال، کم توجهی کند. تا سال ۲۰۲۸ جمعیت فعال این کشور ۲۰ درصد افزایش خواهد یافت و جمعیت فعال آن طی ده سال به ۸۰ میلیون نفر خواهد رسید. ایجاد مشاغل برای همه مردم یکی از بزرگترین چالش های اقتصاد مصر است.

اما در همین زمان، بزرگترین چالش یعنی اشتغال جوانان، بزرگترین فرصت این کشور هم محسوب می شود. اگر اقتصاد مصر بتواند پتانسیل نیروی کار جوان این کشور را از طریق رساندن ارقام مربوط به بیکاری و نرخ مشارکت جوانان به سطوح اقتصادهای نوظهور بهبود دهد، در این صورت رشد اقتصادی مصر تقویت شده و در محدوده رشد سالانه ۶ تا ۸ درصد قرار خواهد گرفت که باعث تحول این کشور خواهد شد. این اتفاق باعث بهبود استانداردهای زندگی برای بخش بیشتری از جامعه نیز خواهد گردید.

آیا این امر امکان پذیر است؟ پاسخ دهی به این سوال، دشوار است. سوابق تاریخی کشورهای مشابه، درس هایی را برای مصر در بر دارد. در همین ارتباط توجه به تحولات سه اقتصاد اندونزی، مکزیک و هند آموزنده است.

- اندونزی

اقتصاد اندونزی از بحران عمیق سال ۱۹۹۸ در نتیجه مدیریت و کنترل مناسب دولت مرکزی، نجات یافت. اصلاحات اقتصادی به انحصار دولت پایان داد و بخش خصوصی را توانمند کرد، سیاست های اقتصادی مبتنی بر بازار آزاد را تقویت نمود و منابع و تصمیم سازی را به سوی مسئولان محلی هدایت کرد. در نتیجه اعمال اصلاحات، اقتصاد اندونزی پویاتر شد و روند رشد پایدار را در پیش گرفت.

- مکزیک

در سال ۲۰۱۳ دولت مکزیک اقدامات سازنده ای را با هدف رشد بهره وری انجام داد. بخش انرژی که به مدت طولانی تحت سلطه بخش دولتی قرار داشت، باز شد و کنترل انحصار چندجانبه در زمینه های ارتباطات و مخابرات و تامین مالی، به رقابت آزادتر تبدیل شد. بخش اکتشاف و استخراج انرژی رشد کرد و هزینه های بخش مخابرات ضمن گسترش منافع، کاهش یافت. از طریق انجام اصلاحات در بازار کار و منعطف تر کردن قراردادهای استخدام از جمله آموزش نیروی کار و به کارگیری آزمایشی آن، بخش زیادی از مردم از اقتصاد غیر رسمی، خارج و به جریان اصلی اقتصاد ملحق شدند. نتیجه این کار منجر به خلق ۳,۵ میلیون شغل در بازه زمانی پنج سال شد که بسیار بیشتر از رقم مشابه مربوط به ۱۲ سال قبل از این بازه بود. اشتغال در بخش غیر رسمی، کاهش و اشتغال در بخش رسمی با نرخ دو برابر رشد اقتصادی، افزایش یافت.

- هند

یکی از اهداف مشخص شده برای دو کشور هند و مصر تقویت شبکه تامین اجتماعی، منتفع شدن مردم بیشتری از آن و همچنین کاهش ناکارآمدی اداری و فساد در سیستم است. کشور هند از سیستم داده بیومتریک برای شناسایی هویت استفاده کرد و چارچوبی را برای پرداختها بر اساس سیستم ID ایجاد کرد و کلیه پرداخت های مربوط به یارانه ها از

معاونت بررسی های اقتصادی

طریق این سیستم انجام شد. بوروکراسی حاکم بر شبکه تامین اجتماعی ساده شد و مهمتر از همه فرصت برای بروز فساد به حداقل رسید. همچنین فراگیری مالی تعمیق یافت و تقریباً ۳۰ میلیون نفر به اقتصاد رسمی وارد شدند.

تجارب هند نشان می دهد که چطور کشورها می توانند با بهره برداری از فناوری جدید بر موانع توسعه غلبه کنند. نکته مهم همین است. فقط کشورهای پیشرفته از منافع تکنولوژی منتفع نمی شوند بلکه تکنولوژی ها می توانند به تغییر قاعده بازی در اقتصادهای درحال توسعه هم کمک کند. اما باید توجه داشت که سرعت تغییر تکنولوژی بالاست و ممکن است اقتصادی در صورت عدم توجه به ریسک های پیش رو، عقب بماند.

نقش بخش خصوصی

اقتصاد مصر به سیاست‌هایی برای تشویق رشد یک بخش خصوصی سالم نیاز دارد زیرا این بخش تنها منبع واقعی تامین مشاغل مورد نیاز است. الزامات این امر چیست؟

✓ ایجاد محیط کسب و کاری که در آن قواعد بازی ساده و شفاف بوده و محترم شمرده شود و محیطی که بنگاههای کوچک بتوانند رشد کرده به بنگاههای متوسط و حتی به بنگاه های بزرگ تبدیل شوند.

✓ حاکمیت بیشتر مقررات باعث تشویق سرمایه گذاری و رقابت می گردد

✓ کاهش فعالیت بخش عمومی در اقتصاد به ویژه در کسب و کار و بازرگانی تا بدین وسیله فضا برای رشد بخش خصوصی فراهم شده و کارآفرینان را از مسابقه غیر منصفانه با بخش عمومی که امکان برد در آن ندارند را نجات دهد.

✓ بازار کار منعطف که به نیروی کار جوان امکان یافتن شغل را بدهد

✓ کاهش موانع غیر تعرفه ای و حمایت از صنایع داخلی با هدف امکان شرکت بنگاههای بیشتر در زنجیره تامین جهانی و کسب سهم بیشتر از بازار جهانی

✓ و در نهایت ایجاد سیستم اقتصادی بر اساس عدالت و فارغ از فساد

اقتصاد مصر نیازمند ایجاد یک اقتصاد مدرن برای تامین انتظارات نسل جوان و ارتقاء سطح استانداردهای زندگی است.